

Hekimlerin Erişkin Risk Grubu Aşılamaı Hakkındaki Bilgi, Tutum ve Davranışları

Meltem Işıkgöz Taşbakan¹, Mustafa Kemal Balcı², Sıraç Bozkurt³, Mine Durusu Tanrıöver⁴, Mark A Fletcher³, Füsun Öner Eyüboğlu⁵, Ahmet Sertçelik⁶, Tufan Tükek⁷, Burçin Yazıcı³, Güzin Zeren Öztürk⁸, Mehdi Zoghi⁹

¹Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İzmir

²Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Anabilim Dalı, Emekli Öğretim Üyesi, Antalya

³Medikal Departman, Pfizer, İstanbul

⁴Hacettepe Üniversitesi Aşı Enstitüsü, Ankara

⁵Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Emekli Öğretim Üyesi, Ankara

⁶Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Ankara,

⁷İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, İstanbul

⁸Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, İstanbul

⁹Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kardiyoloji Anabilim Dalı, İzmir

Çıkar çatışması

- Pfizer Medikal Departmanı
- Bu çalışma Pfizer tarafından desteklenmiştir.

Amaç

- T.C. Sağlık Bakanlığı tarafından 2016 yılında yayınlanan “Erişkin Risk Grubu Bağışıklama Genelgesi” yaş ve risk kriterlerine göre uygulanması gereken aşıların bilgi ve şemalarını içermektedir¹.
- Türkiye'de hekimlerin erişkin bağışıklama hakkındaki bilgi, tutum ve davranışlarını araştırmaya yönelik yayınların çoğu tek merkezli çalışmalar olup, farklı hekim grupları arasında karşılaştırma içermemektedir^{2,3}.
- Bu çalışmada “Erişkin Risk Grubu Bağışıklama Genelgesi” kapsamındaki erişkin risk grubu bireyler ile ilgilenen farklı hekim gruplarının bilgi, tutum ve davranışlarını tanımlayarak aşı önerilerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi, eğitimin ve COVID-19 pandemisinin aşılama etkisinin ölçülmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem

- Tanımlayıcı, kesitsel bir çalışmadır.
- Örneklem büyüklüğü NUTS* sınıflandırmasına göre Türkiye'nin 12 bölgesinden toplam hekim grubu sayısı üzerinden %95 güvenlilikle 450 olarak hesaplanmış olup, minimum bu sayıya ulaşılması planlanmıştır.
- Çalışmaya 499 hekim katılmıştır.

Kurum tipi	n (%)
1. Basamak	147 (29.5)
2. Basamak	120 (24.0)
3. Basamak	232 (46.5)
Kurumda aşı polikliniği olma durumu	n (%)
Evet	365 (73.1)
Hayır	112 (22.4)
Bilmiyorum	22 (4.4)

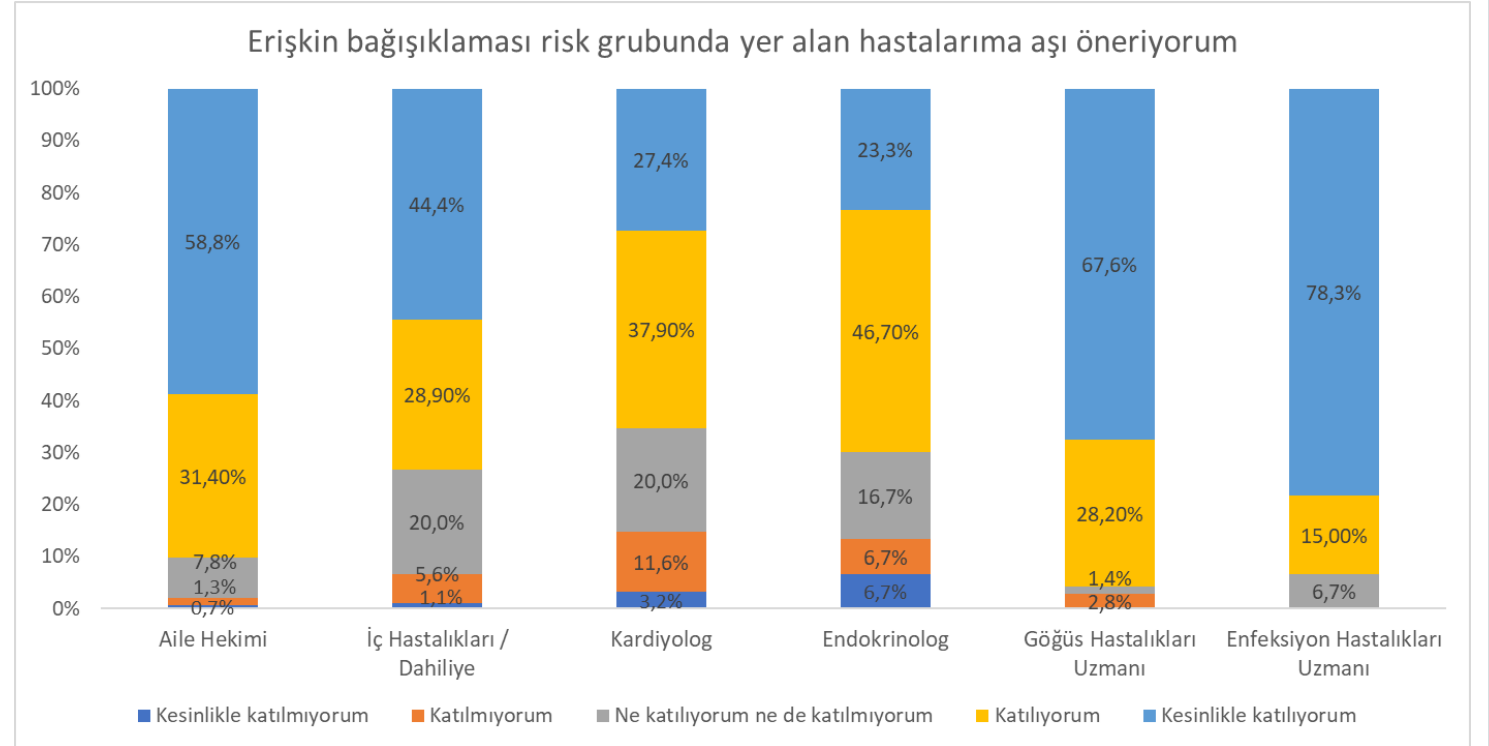
Tablo: Sosyodemografik veriler	Mean±SD (min-max)
Yaş	32±4 (24-61)
Cinsiyet	n (%)
Kadın	161 (32.3)
Erkek	338 (67.7)
NUTS bölgesi	n (%)
Istanbul	85 (17.0)
Batı Marmara	22 (4.4)
Ege	84 (16.8)
Doğu Marmara	40 (8.0)
Batı Anadolu	69 (13.8)
Akdeniz	64 (12.8)
Orta Anadolu	30 (6.0)
Batı Karadeniz	30 (6.0)
Doğu Karadeniz	16 (3.2)
Kuzeydoğu Anadolu	13 (2.6)
Ortadoğu Anadolu	15 (3.0)
Güneydoğu Anadolu	31 (6.2)
Hekim grubu	n (%)
Aile hekimi	153 (30.7)
Kardiyolog	95 (19.0)
İç Hastalıkları Uzmanı	90 (18.0)
Göğüs Hastalıkları Uzmanı	71 (14.2)
Enfeksiyon Hastalıkları Uzmanı	60 (12.0)
Endokrinolog	30 (6.0)

Gereç ve Yöntem

- Anket formu;
 - sosyodemografik veriler,
 - bağışıklama eğitimi durumları,
 - erişkin risk grubu aşıları öneri oranı,
 - genelgeye uyum,
 - COVID-19 pandemisinin aşı önerisine etkisi,
 - hekimlerin aşılanma durumları,
 - hekimlerin erişkin aşılanma bilgi, tutum ve davranışlarını 5'li Likert tipi ile ölçen ifadeler olmak üzere toplam 50 soru içermektedir.
- Soruların uygun ve anlaşılır olduğundan ve dilin amaçlandığı gibi yorumlandığından emin olmak için, araştırmaya dahil edilmeyen 12 hekim ile (6 alandan 2'şer olmak üzere) pilot test yapılmıştır.
- Veriler tanımlayıcı ve çıkarımsal istatistik yöntemleri ile SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular

- En çok önerilen aşılar:
 - Pnömonokok - %94,4
 - Influenza - %94,2
- Enfeksiyon hastalıkları uzmanları:
 - Influenza - %90,92
 - Pnömonokok - %87,25
- Kardiyologlar pnömonokok aşısını ve endokrinologlar influenza aşısını en az sıklıkla (sırasıyla %54,17, %60,33) önermiştir (p<0.001).

Bulgular

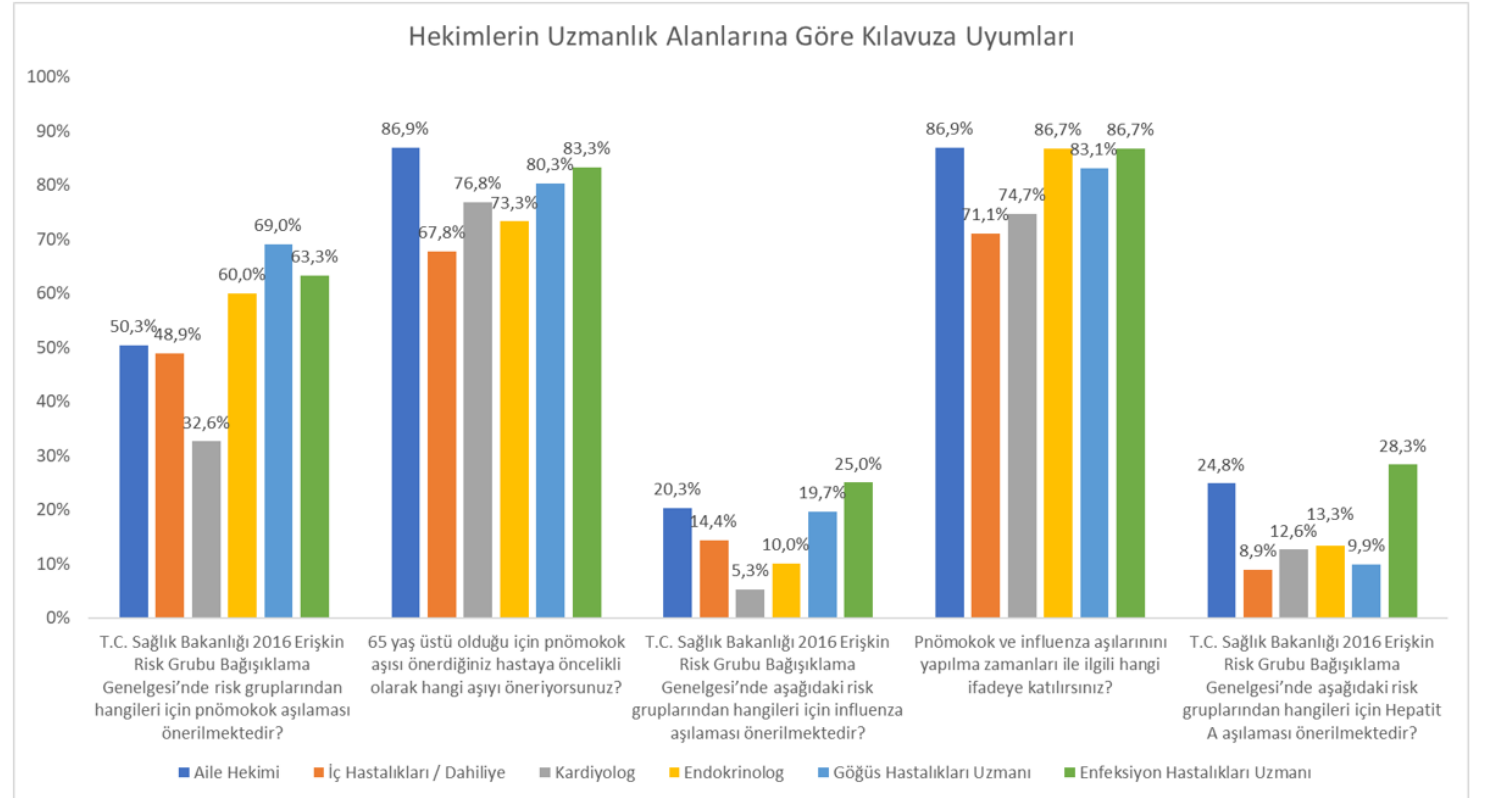
- Aşı önerisi için en önemli 3 neden:
 - Mortaliteyi önlemek (%75,2)
 - Hastalık yükünü azaltmak (%61,9)
 - Aşıların etkinliği (59,1)
- Katılımcıların en sık önerdiği aşı pnömokok aşısı olduğu için öneri durumu ile ilişkili faktörlerin regresyon analizi yapılmıştır.
- Aşı önerisi için en önemli 3 engel:
 - Hastalar tarafından olumsuz algılanması(%71,7)
 - Tedarik sorunu (%66,3)
 - Hatırlatıcı sistem eksikliği (%61,7)
- Aşı önerisinde bulunmayı kolaylaştıran en önemli 3 faktör:
 - Kurumda aşının kolay ulaşılabilir olması (%61,1)
 - Hastaların aşı geçmişine erişme imkanı (%47,5)
 - Hastanın daha istekli olması (%46,9)

Tablo: Hekimlerin Pnömokok Aşı Önerisini Etkileyen Faktörler

	O.R. (%95 GA)	p
Erişkin risk grubu bağışıklama konusunda yeterli bilgiye sahibim (Evet*)	1,718 (1,056-2,795)	0,029
Erişkin aşıların güvenli olduğunu düşünüyorum (Evet*)	3,370 (1,152-9,859)	0,027
Cinsiyetiniz (Kadın)	1,861 (1,231-2,813)	0,003
Mezuniyet sonrası dönemde erişkin risk grubu bağışıklaması konusunda eğitim içerisinde bulundum (Evet)	2,320 (1,486-3,621)	<0,001

Bulgular

- “Erişkin Risk Grubu Bağışıklama Genelgesi”nde pnömokok aşılması önerilerini doğru yanıtlayan hekim grubu:
 - Göğüs hastalıkları uzmanları - %69
 - Enfeksiyon hastalıkları uzmanları - %63,3
 - $p < 0.001$

Tartışma ve Sonuç

- Çalışma, hekimlerin erişkin bağışıklama hakkındaki bilgi, tutum ve davranışlarının önemini vurgulamaktadır.
- En sık önerilen aşı pnömokok aşısı olduğu için öneride etkili olan faktörler değerlendirilmiş olup, yeterli bilgiye sahip olma, aşuların güvenli olduğunu düşünme, kadın cinsiyet, mezuniyet sonrası dönemde eğitim alma etkili bulunmuştur.
- Bağışıklama konusunda bilgi ve farkındalık eğitimleri ile ulaşılabilir aşı polikliniklerinin yapılandırılması, bağışıklanmış erişkin sayısını arttıracaktır.

Dinlediđiniz için teŝekkür ederim.